

- चक्रयान (चक्र + यान) n. *Räderfuhrwerk, Wagen* AK. 2, 8, 3, 19.
- चक्रयोग (चक्र + योग) m. *Anwendung des Flaschenzugs oder einer ähnlichen Vorrichtung* (bei Schenkelverrenkungen) Suçr. 2, 28, 18.
- चक्ररत्न (चक्र + रत्न) m. = चक्रगोमत् MBh. 1, 54, 67. 4, 1087, 1106. 6, 691. 711. 2309.
- चक्ररत्न (चक्र + रत्न) m. *Eber* Trik. 2, 3, 5. — Vgl. चक्रमुख.
- चक्रलक्षण (चक्र + लक्षण) f. = गुच्छी *Cocculus cordifolius* Dec. (nach dem runden Blatte benannt) Ratnam. 13.
- चक्रलताग्र m. s. u. चक्रतलाग्र.
- चक्रला (von चक्र) f. eine Art *Cyperus* (s. उच्चटा) AK. 2, 4, 3, 25. H. an. 3, 648.
- चक्रवत् (von चक्र) 1) adj. mit Rädern versehen: यान H. 751. P. 8, 2, 12, Sch. — 2) m. a) *Oelmüller*: प्रूनाचक्रधनवताम् M. 4, 84; vgl. चक्रिन्. — b) N. pr. eines Berges: चक्रसदृशं चक्रवत्तं महाचलम् Hariv. 12408. 12847. R. 4, 43, 32.
- चक्रवर्तिता f. nom. abstr. von चक्रवर्तिन् 1. Daçak. 185, ult. °वर्तिव n. Hariv. 8815.
- चक्रवर्तिन् (चक्र + वृत्) 1) adj. subst. der die Räder seines Wagens ungehemmt über alle Länder rollen lässt, Weltherrscher AK. 2, 8, 1, 2. H. 691 (deren zwölf aufgezählt 692 fgg.). मुद्युम्न u. s. w. Maitr. Up. in Ind. St. 2, 393. भरत MBh. 1, 2983. 3120. 3, 8379. उग्रायुधो राजा चक्रवर्ति इरावतः 12, 808. मोघातृ 13, 860. — Çāk. 12. 7, 7. 102, 17. 111. 20. Bhāg. P. 1, 17, 44. 9, 2, 26. VP. 101. M'rk. P. 19, 19. Lalit. 14 u. s. w. वल°, चतुर्द्वि° Lot. de la b. l. 307. fg. 416. der oberste Fürst, der den obersten Rang einnimmt, an der Spitze steht: ठाकनीचक्रवर्तिनी Kathās. 20. 114. पद्मावतीचरणचरणचक्रवर्तिन् Git. 1, 2. चक्रवर्ति गिरि-न्द्राणां किमवान् Kathās. 1, 13. गिरि° Kumāras. 7, 52. गोपाल° N. pr. eines Scholiasten Colebr. Misc. Ess. II, 46, 37. नारायण° desgl. Vgl. घर्ध°. एक°, चक्रिन्. — 2) f. a) eine best. wohlriechende Pflanze, = गनी AK. 2, 4, 3, 19. — b) *Nardostachys Jatamansi* (जटामांसी) Dec. — c) = मलक्तक Rāgan. im ÇKDr.
- चक्रवर्मन् (चक्र + वृत्) m. N. pr. eines Königs von Kaçmīra Rāgan. Tab. 3, 287. fgg. — Vgl. चाक्रवर्मण.
- चक्रवाक (चक्र + वाक) m. eine Gänseart, *Anas Casarca* Gm.; so genannt nach ihrem schnarrenden Geschrei. Wird als Muster ehelicher Zuneigung betrachtet und häufig gedenken die Dichter der Trauer, welche dieser Vogel in der Nacht erleidet, wenn er von seinem Ehegatten getrennt wird. AK. 2, 3, 22. Trik. 2, 3, 25. H. 1330. RV. 2, 39, 3. VS. 24, 22. 32. 23, 8. इक्ष्माविन्द् सं नृद् चक्रवाकेव दंपती AV. 14, 2, 64. MBh. 1, 2622. 6, 263. R. 3, 20, 20. 5, 13, 38. Bhātr. 1, 80. Pāṇāt. 158, 21. Lalit. 191. 201. चक्रवाकी f. das Weibchen Megh. 81. Kathās. 17, 28. Sāh. D. 48, 18. — Vgl. चक्र, चक्रमाक्षय. चक्राक्ष. चक्राक्षय. चक्रवान्धव. चक्रभेदिनी. चाक्रवाकेय.
- चक्रवाकबन्धु (च + बन्धु) m. die Sonne H. 96, Sch. — Vgl. चक्रवान्धव.
- चक्रवाकवती f. N. pr. wahrscheinlich eines Flusses (reich an Kakra-vāka) gaṇa अत्रिदि zu P. 6, 3, 119.
- चक्रवाकिन् adj. mit Kakra-vāka's erfüllt: यमुना Ragh. 13, 30.

- चक्रवाट (चक्र + वाट) m. 1) Grenze. — 2) *Lampengestell*. — 3) = क्रि-परिहृ H. an. 4, 61. MED. f. 61. Dieses übersetzt Wils. durch: *engaging in any action*. — Vgl. u. चक्रवाल.
- चक्रवाट 1) m. = अत्रिभेद H. an. 4, 71. MED. f. 39. VJUTP. 102. — 2) n. = माण्डल MED. = गण H. an. — Vgl. चक्रवाल.
- चक्रवात (चक्र + वात) m. *Wirbelwind* Bhāg. P. im ÇKDr.
- चक्रविमल (चक्र + वि°) N. einer Pflanze VJUTP. 142.
- चक्रवृद्धि (चक्र + वृद्धि) f. *Zins auf Zins* Nārada in Mit. 63, 13. Bṛhas-pati bei Kull. zu M. 8, 153. M. 8, 153. 156. An der letzten Stelle erklärt Kull. das Wort durch: *Lohn für Beförderung einer Waare zu Wagen*.
- चक्रव्यूह (चक्र + व्यूह) m. eine kreisförmig aufgestellte Schlachtordnung MBh. 1, 2754. 7, 1471; vgl. व्यूह: सचक्रशकटः 3108.
- चक्रशतपत्र (चक्र + श°) N. einer Pflanze VJUTP. 142.
- चक्रशल्या (चक्र + शल्या) f. N. zweier Pflanzen: 1) = काकतुण्डि. — 2) *Abrus precatorius* mit weißen Samenkörnern (स्येतुगुञ्जा) Rāgan. im ÇKDr.
- चक्रश्रेणी (चक्र + श्रेणी) f. = अत्रिपुङ्गी *Odina pinnata* Ratnam. 74.
- चक्रसंवर (चक्र + संवर) m. N. pr. eines Buddha (auch वज्रदीक u. s. w.) Trik. 1, 1, 23.
- चक्रसक्त्र्य (चक्र + सक्त्र्य) adj. säbelbeinig P. 6, 2, 198, Sch.
- चक्रसंज्ञ (चक्र + संज्ञा) n. *Zinn* H. 1042.
- चक्रसाक्षय (चक्र + सा°) m. = चक्र = चक्रवाक *Anas Casarca* Gm. MBh. 13, 2836. R. 4, 31, 38.
- चक्रस्वामिन् (चक्र + स्वामिन्) m. Bein. Vishṇu's (vgl. चक्रधर) Al-byrouny bei Reinaud, Mém. sur l'Inde, 238.
- चक्रहस्त (चक्र + हस्त) m. Bein. Vishṇu's Wils.
- चक्राकी v. l. für चक्राङ्गी ÇKDr.
- चक्राङ्किता (चक्र + अङ्किता) f. eine best. Pflanze (?): प्रगुणीकृते च चक्राङ्कितामरुदेवोप्रभृत्यष्टोत्तरशतमूलिकासंघाते (bei der Weihung eines Königs) Pāṇāt. 157. 23.
- चक्राङ्गी f. *Gans* Çabdar. im ÇKDr. — Vgl. चक्राङ्ग.
- चक्राङ्ग (चक्र + अङ्ग) 1) m. a) *Gans* (wegen des gebogenen Halses) AK. 2, 5, 23. H. 1323. an. 3, 121. MED. g. 33. MBh. 8, 1893. 1895 (= हंस). 12, 6300. 6308. 13, 736. R. 5, 16, 11. verschieden vom हंस und von Kull. dur. h. चक्रवाक erklärt M. 3, 12. f. चक्राङ्गी Çabdar. im ÇKDr. — b) *Wagen* (vgl. चक्रपाद) ÇKDr. Wils. — 2) f. f. N. verschiedener Pflanzen: a) = कटुरेकिणी AK. 2, 4, 3, 4. H. an. MED. — b) *Enhydra Heloncha* (किलनोचिका), Dec. Trik. 2, 4, 31. Ratnam. 234. — c) = कर्कटपुङ्गी Ratnam. 43. — d) *Cocculus tomentosus* Wall. (वृषपर्णी, मुद्गर्ना) Rāgan. im ÇKDr. Ratnam. 227. चक्राङ्गा ÇKDr. nach derselben Aut. — e) *Rubia Munjista* (मञ्जिष्ठा) Roxb. Rāgan. im ÇKDr. — 3) n. *Sonnenschirm* Hār. 40.
- चक्राट (चक्र + अट) m. 1) *Schlangenbeschwörer* (विषवैद्य). — 2) *Schelin. Intrigant*. — 3) *Denar* (दीनार) H. an. 3, 159. MED. f. 41. — Vgl. चक्रचर.
- चक्राधिवासिन् (चक्र + अधिवास) m. *Orangenbaum* Trik. 2, 4, 12.
- चक्रायुध (चक्र + आयुध) m. Bein. Vishṇu's oder Kṛṣṇa's (dessen Waffe der Discus ist) MBh. 1, 1163. Hariv. 8800. 9242. R. 6, 102, 12.